

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України
про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України
щодо удосконалення відповідальності за невиконання законних вимог
депутатів, забезпечення виконання контрольних функцій
комітетами Верховної Ради України»,
внесеного народними депутатами України Іонушасом С.К.,
Неклюдовим В.М. та іншими

(реєстр. № 8073-д від 06 лютого 2023 року)

Міністерство юстиції України опрацювало проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо удосконалення відповідальності за невиконання законних вимог депутатів, забезпечення виконання контрольних функцій комітетами Верховної Ради України» (далі – проєкт Закону) та в межах компетенції повідомляє таке.

1. Підпунктом 1 пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» проєкту Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про комітети Верховної Ради України», зокрема, доповнивши розділ III Закону новою статтею 33³, положеннями абзаців шостого, тринадцятого частини першої якої визначити, що комітет Верховної Ради України, до предмета відання якого віднесено питання забезпечення контрольних функцій Верховної Ради України за діяльністю правоохоронних органів та органів прокуратури, має право *організовувати та здійснювати підготовку за дорученням Верховної Ради України парламентських слухань з питань, віднесених до предмета його відання, проводити попереднє обговорення кандидатур посадових осіб правоохоронних органів та органів прокуратури, яких згідно з Конституцією України обирає, призначає, затверджує Верховна Рада України або надає згоду на їхнє призначення.*

Зауважуємо, що відповідні повноваження комітетів Верховної Ради України вже закріплені в Законі України «Про комітети Верховної Ради України» (далі – Закон).

Так, контрольна функція комітетів полягає, зокрема, в організації та підготовці за дорученням Верховної Ради України парламентських слухань; організації та підготовці слухань у комітетах (підпункти 4, 5 частини першої статті 14 Закону); організаційна функція комітетів полягає в попередньому обговоренні відповідно до предметів їх відання кандидатур посадових осіб, яких згідно з Конституцією України обирає, призначає, затверджує Верховна Рада України або надає згоду на їхнє призначення, підготовці до розгляду Верховною Радою України відповідних висновків щодо цих кандидатур (пункт 3 частини першої статті 13 Закону).

2. Проєктом Закону шляхом внесення змін до Закону пропонується встановити, що народні депутати України – члени комітету Верховної Ради

України, до предмета відання якого віднесено питання забезпечення контрольних

функцій Верховної Ради України за діяльністю правоохоронних органів та органів прокуратури, з метою реалізації своїх повноважень, пов'язаних із забезпеченням виконання контрольних функцій Верховної Ради України, можуть безперешкодно відвідувати приміщення Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України (крім військових частин Національної гвардії України), Державної прикордонної служби України (крім прикордонних комендатур, прикордонних застав, контрольних-пропускних пунктів, відділення прикордонного контролю та кораблів Морської охорони), Національної поліції України, Державного бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України та інших правоохоронних органів (частина третя статті 33³ Закону в редакції проекту Закону).

Згідно з частиною третьою статті 17 Закону України «Про статус народного депутата України» народний депутат діючого скликання при пред'явленні посвідчення народного депутата України користується правом безперешкодного відвідування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також правом безперешкодного доступу на всі підприємства, в установи та організації, розташовані на території України, незалежно від їх підпорядкування, форм власності, режиму секретності. Вимоги про пред'явлення чи оформлення інших документів, а також особистий огляд народного депутата, огляд та перевірка його речей забороняються, якщо інше не встановлено законом.

3. Проектом Закону пропонується встановити, що Верховна Рада України за пропозицією не менш як третини народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради може в будь-який час прийняти рішення про позачерговий звіт Директора Бюро економічної безпеки України, Міністра внутрішніх справ України з питань, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті (абзац п'ятий підпункту 2 пункту 2 розділу II проекту Закону).

Водночас запропоновані зміни не узгоджуватимуться з частиною першою статті 35 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України», яка врегульовує питання контролю за діяльністю Бюро економічної безпеки України і його підзвітність та, зокрема, не визначає положень щодо підготовки Директором Бюро позачергового звіту, а лише звітування за попередній календарний рік.

При цьому відповідних змін до статті 35 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» проектом Закону не передбачено.

З огляду на викладене і для забезпечення послідовності та передбачуваності державної політики при регулюванні відносин у зазначеній сфері проект Закону України слід переглянути з метою доповнення його відповідними положеннями.

4. Статтею 33³ Закону в редакції проекту Закону пропонується надати право комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого віднесено питання забезпечення виконання контрольних функцій Верховної Ради України за організацією та діяльністю правоохоронних органів та органів прокуратури, зокрема, *заслуховувати інформацію про виконання правоохоронними органами та органами прокуратури покладених на них завдань*; а також приймати рішення щодо *внесення керівникам державних та правоохоронних органів, а також органів прокуратури обов'язкових для розгляду письмових рекомендацій*; письмового

звернення до державних та правоохоронних органів, та органів прокуратури із вимогою про проведення перевірки та/або службового розслідування стосовно події або факту, що належать до предмета відання комітету.

У зв'язку з наведеним слід зазначити, що комітет Верховної Ради України є органом Верховної Ради України, який утворюється з числа народних депутатів України для здійснення за окремими напрямками законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до повноважень Верховної Ради України, виконання контрольних функцій.

При цьому слід зауважити, що повноваження Верховної Ради України, визначені статтею 85 Конституції України, не передбачають здійснення будь-яких контрольних-наглядових функцій щодо органів прокуратури, у тому числі в частині надання рекомендацій та вказівок їх керівникам.

Водночас правові засади організації і діяльності прокуратури України, статус прокурорів визначає Закон України «Про прокуратуру» (далі – Закон № 1697-VII), яким встановлено, що *діяльність прокуратури ґрунтується на засадах, зокрема, незалежності прокурорів*, що передбачає існування гарантій від незаконного політичного, матеріального чи іншого впливу на прокурора щодо прийняття ним рішень при виконанні службових обов'язків; політичної нейтральності прокуратури (стаття 3 Закону № 1697-VII). Здійснюючи функції прокуратури, прокурор є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску, втручання і керується у своїй діяльності лише Конституцією та законами України (частина друга статті 16 Закону № 1697-VII).

Статтею 17 Закону № 1697-VII встановлено, що *прокурори здійснюють свої повноваження у межах, визначених законом, і підпорядковуються керівникам виключно в частині виконання письмових наказів адміністративного характеру, пов'язаних з організаційними питаннями діяльності прокурорів та органів прокуратури*. При цьому Генеральний прокурор має право видавати письмові накази адміністративного характеру, що є обов'язковими до виконання всіма прокурорами.

Відповідно до Закону № 1697-VII *Генеральний прокурор представляє прокуратуру у зносинах з органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, особами, підприємствами, установами та організаціями, а також прокуратурами інших держав та міжнародними організаціями; організовує діяльність органів прокуратури України* (стаття 9 Закону № 1697-VII).

Крім того, Законом встановлено, що *Генеральний прокурор особисто звітує про діяльність органів прокуратури перед Верховною Радою України на її пленарному засіданні*.

Відповідно до частини другої статті 6 Закону № 1697-VII *Генеральний прокурор щороку до 1 квітня подає до Верховної Ради України звіт про діяльність прокуратури, який повинен містити інформацію про:*

1) статистичні та аналітичні дані щодо виконання функцій, покладених на прокуратуру;

2) фактичну чисельність органів прокуратури у розрізі чисельності прокурорів, державних службовців, інших працівників, підвищення їхньої

кваліфікації, проходження спеціальної підготовки, діяльності Тренінгового центру прокурорів України;

3) забезпечення незалежності прокурорів, зокрема кількість повідомлень про загрозу незалежності прокурора, які надійшли до Ради прокурорів України, та інформацію щодо прийнятих за такими повідомленнями рішень;

4) забезпечення законності та добросовісності у діяльності прокуратури, зокрема:

кількість перевірок добросовісності прокурорів, проведених підрозділами внутрішньої безпеки, та інформацію щодо прийнятих за такими перевірками рішень;

кількість проведених службових розслідувань, інформацію щодо приводів і підстав для їх призначення та проведення і щодо прийнятих рішень за результатами проведення таких службових розслідувань;

кількість звернень та судових справ щодо відшкодування державою шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю прокурора, та розмір такої шкоди, відшкодований державою за звітний період, а також кількість судових справ щодо зворотної вимоги держави до прокурорів та сума коштів, витребувана за задоволеними судом зворотними вимогами держави;

кількість дисциплінарних скарг щодо прокурорів, інформацію щодо прийнятих рішень за результатами розгляду таких скарг, зокрема кількість рішень про наявність дисциплінарних проступків прокурорів та про накладені (застосовані) дисциплінарні стягнення;

5) кошториси органів прокуратури та їх виконання;

6) забезпечення діяльності органів прокурорського самоврядування;

7) відомості, зазначені в пунктах 1–5 цієї частини щодо діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;

8) інші відомості, що стосуються результатів діяльності прокуратури.

З аналізу наведених норм Закону № 1697-VII вбачається, що суб'єктом взаємодії органів прокуратури з Верховною Радою України є Генеральний прокурор, який з огляду на визначену законом ієрархію в системі прокуратури організовує та координує усі органи прокуратури.

У зв'язку з цим положення статті 33³ Закону в редакції проєкту Закону в частині визначення прав та повноважень комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого віднесено питання забезпечення виконання контрольних функцій Верховної Ради України за організацією та діяльністю правоохоронних органів та органів прокуратури, зокрема, щодо надання вказівок і рекомендацій керівникам органів прокуратури, виходять за межі контролюючих функцій комітету Верховної Ради України та не узгоджуються з організаційними засадами діяльності прокуратури, визначеними Законом № 1697-VII.

5. Проєкт Закону потребує редакційного доопрацювання з метою узгодження з нормами законодавства в частині вживання слів «обов'язкових письмових рекомендацій комітетів», «державних та правоохоронних органів».

